

UKÁZKA

Louis Lallemand
(1588–1635)

Spiritualita srdce
Duchovní učení

*Vydala Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova
k Roku kněžství*

Na obálce je katedrála v Orvietu

© Centrum Aletti Velehrad-Roma, Olomouc 2016

© Refugium Velehrad-Roma s.r.o., Olomouc 2016

ISBN 978-80-7412-038-1 (tištěná kniha 2009)

ISBN 978-80-7412-245-3 (pdf 2016)

Pátá kapitola: Plody Ducha Svatého

I. Článek

Povaha darů Ducha Svatého

Stálým a horlivým cvičením ctností se nabývá snadnost v realizaci jejich úkonů, aniž by se zakoušel odpor, na jaký se naráželo na počátku. Není třeba už ani tvrdého boje nebo citelného násilí. Naopak úkony se dělají s potěšením, což se dříve dařilo jen svízelně. Dochází k tomu v oblasti ctností podobně, jako je tomu u stromů. Stejně jako stromy, i ctnosti přinášejí plody, které po dozrání ztrácejí jakoukoliv hořkou chuť, stanou se sladkými a mají příjemnou příchut; tak i úkony ctností, jak jednou dosáhnou určité zralosti, nabízejí lahodnou chuť a půvabně se vyjímají. Proto se tyto úkony ctností inspirované Duchem Svatým nazývají *plody Ducha Svatého*. Určité ctnosti pak je předkládají tak dokonale příjemné, že bývají nazývány *blahoslavenství*, protože skrze ně se Bůh ujímá plného vlastnictví duše.

Vždyť čím více Bůh duši vlastní, tím více ji posvěcuje. A čím více se duše stává svatou, tím více se blíží šťastnému stavu, v němž se ctnosti stávají znovu přirozené, protože přirozenost byla uzdravena od své nákazy.

Kdo usiluje o dokonalost podle různých praktik a metodických úkonů, aniž by se zcela oddal vedení Ducha Svatého, nemá nikdy tuto snadnost a tento druh zralé ctnosti. Zakouší proto nemálo obtíží a odporu. Musí vést neustálý boj, v němž často podlehne a nevolí pak správnou taktiku; naopak ten, kdo je pod vedením Ducha Svatého, postupuje v usebranosti, může s horlivostí konat dobro a zakoušet radost hodnou daru Ducha Svatého. Bez námahy dobývá slavných vítězství, nebo musí-li bojovat, pak přitom nezažije žádný smutek, ba spíše radost.

To je důvodem, proč vlažné duše musejí při konání ctností vyvinout dvojnásobnou námahu oproti horlivým, které o ctnosti vážně a bezvýhradně usilují zakoušejíce

radost Ducha Svatého, jenž činí všechno snadným. Vlažné duše zatím musejí ještě potírat své vášně a bohužel cítí, jak je přirozenost slabá a nemocná, a to jim brání vnímat lahodnost ctnosti, což činí úkony ctnosti obtížnými a nedokonalými.

Časté svaté přijímání je vynikajícím prostředkem ke zdokonalení ctností a k získání plodů Ducha Svatého, protože náš Pán tím, že se s námi spojuje, spaluje a strávuje zárodky neřestí, přičemž nám krok za krokem sděluje své božské záměry a dokonalosti podle našich dispozic a ochoty je přijmout. Například, najde-li v nás vzpomínku na nějakou bolest, byť už velmi vzdálenou, která však zanechala stopy vnitřní nevolnosti, která se při různých příležitostech ozývá, náš Pán vymaže vzpomínku i obraz této svízele a odstraní dojem, který zůstal v našich mohutnostech, a zcela potře zárodky zla a na jejich místo vloží plody lásky, radosti, pokoje a trpělivosti. Tímtež způsobem vytrhne kořeny hněvu, nestřídmosti a všech ostatních chyb, a zahrne nás ctnostmi a jejich plody.

II. Článek

Plody lásky, radosti a pokoje

Prvními třemi plody Ducha Svatého jsou láska, radost a pokoj. Ty zvláštním způsobem patří Jemu: láska, protože On je láskou Otce i Syna, je naplněním jejich štěstí; radost, protože On je odhalením lásky Otce a Syna; pokoj, protože On je spojením neboli poutem, které spojuje Otce se Synem. Tyto tři plody jsou vždycky spolu a přirozeně se doprovázejí. Láska, nazývaná také žhavou láskou, nás vede k vlastnění Boha; radost, jež není ničím jiným než odpočinkem a spokojeností, jaké zakouší člověk z vlastnění dobra, je ochranou proti jakékoliv škodlivé síle. Zatímco láska vylučuje jakoukoliv pozemskou radost, pokoj oddaluje každé narušení a strach.

V pořadí plodů Ducha Svatého zaujímá láska první místo, protože má velkou podobnost s Ním, jenž je osobní Láska.

Z toho vyplývá, že více přibližuje k pravému a věčnému, a také nám sděluje mnohem pevnější radost a hlubší pokoj.

Dejte jen člověku absolutní autoritu a vládu nad vesmírem; ať si jen vlastní všechno bohatství, pocty, rozkoše, po nichž může dychtit; dejte mu co nejuplněnější moudrost, jakou si lze představit, ať si je druhým Šalomounem, ba víc než Šalomoun, aby znal všechno, co jen nějaký duch může znát; přidejte k tomu moc konat zázraky nebo zastavit slunce, rozdělit moře, křísit mrtvé; ať má účast na Boží moci v tom stupni, jaký mu přejete, ať má dokonce i dar prorokování, rozlišování duchů, poznání tajemství srdcí... atd. Přesto vám říkám, že nejmenší stupeň svatosti, jakého by tento člověk mohl dosáhnout, a nejmenší úkon lásky, který učiní, mají větší cenu, než všechno vyjmenované, neboť ho více přibližují svrchovanému dobru a dávají mu vždy vznešenější podíl, než jaký by mu mohly udělit jiné výhody, pokud je všechny vlastnil.

A to se děje ze dvou důvodů:

a) Mít účast na Boží svatosti, to znamená podílet se na tom, co je v Něm, abychom se tak vyjádřili, nejpodstatnější; ostatní vlastnosti totiž, jako vědění a moc, mohou být sdíleny lidem způsobem přirozeným; zatímco sama svatost jim nebude nikdy přirozená.

b) Svatost a štěstí jsou jako dvě nerozlučné sestry a Bůh se nedává a nespojuje, leda se svatými dušemi; ne tedy s těmi, které by měly vědění, moc a všechny jiné představitelné dokonalosti, avšak ne svatost.

A tak je třeba dát přednost nejmenšímu stupni svatosti a nejmenšímu úkonu, který ji může zvětšit, před žezly i královskými korunami. Z toho vyplývá, že ztrácíme-li dennodenně mnoho příležitostí k vykonání nadpřirozených úkonů, zasazujeme tím ránu štěstí, a to nevyčísitelné škody, jež bude obtížně napravitelná.

Ze dvou důvodů nemůžeme ve tvorech najít radost a pokoj, jež jsou plody Ducha Svatého:

Pouze vlastnění Boha nás může uchránit před každým neklidem a strachem, zatímco vlastnění tvorů produkuje

tisíce úzkostí a zneklidnění. *Kdo vlastní Boha, toho žádná věc nerozruší*, protože Bůh je pro něj všechno, ostatní nula.

Žádné stvořené dobro nás nedokáže plně uspokojit. Vyprázdněte moře, zbavte je vodstva: chtěli byste pak naplnit celý tento nezměrný prostor jedinou kapkou vody? I kdyby Bůh donekonečna produkoval stále dokonalejší tvory;¹⁰⁰ ti všichni dohromady by nedokázali naplnit naši duši; ta má propastnou hlubinu, která nemůže být naplněna ničím jiným, leč Bohem.

Je to pokoj, který Bohu dává vládnout v srdci tím, že ho tam učiní naprostým pánem. Pouze pokoj udržuje duši v dokonalé podřízenosti, jakou má mít člověk vůči Bohu.

Posvěcující milost vyztužuje naši duši jako pevnost, kde je Bůh chráněn. Prostřednictvím pokoje z ní učiní své místo a zmocní se všech našich duchovních schopností, upevní je tak mocně, že tvorové v nich už nebudou moci vyvolat rozrušení. Sám Bůh naplňuje celé naše nitro. Proto svatí uchovávají spojení s Bohem jak v činnosti, tak v modlitbě, a nenechají se vzrušit ani nejbolestnějšími událostmi.

III. Článek *Plody trpělivosti a mírnosti*

Předešlé plody disponují duši pro plody trpělivosti a mírnosti či sebeovládání. Charakteristickou známkou ctnosti trpělivosti je mírnění přehnaného smutku, zatímco ctnost mírnosti krotí výbuchy hněvu, jež se prudce zvedají, aby zapudily přítomné zlo.

Tyto dvě ctnosti bojují a nedosáhnou vítězství jinak, než s vynaloženým úsilím, a ne bez bolesti; avšak trpělivost a mírnost, plody Ducha Svatého, podrobí své nepřátele bez boje, nebo musí-li bojovat, pak to dělají bez potíží, ba spíše s potěšením.

---

¹⁰⁰ Pozoruhodná myšlenka z hlediska biologického vývoje druhů.

Trpělivost se dívá s radostí na předměty, jež jsou s to působit smutek. Právě kvůli tomu se mučedníci radovali, když jim bylo ohlášeno pronásledování, nebo i při pohledu na muka. S pokojem hluboce zakořeněným v srdci nenachází mírnost větší obtíže k usměrňování výbuchů hněvu; duše si stále uchovává tentýž postoj a nikdy neztrácí rovnováhu. To všechno díky Duchu Svatému, který v ní přebývá a ovládá její schopnosti a oddaluje od ní každý předmět smutku nebo nepřipustí, aby na ni působil dotěrnými dojmy. Sám ďábel se obává takové duše a neodvažuje se k ní přiblížit.

IV. Článek

Plody dobrotivosti a laskavosti

Tyto plody se týkají dobra, které prokazujeme bližnímu. Dobrotivost je náklonnost, která vede k tomu, aby člověk konal, co se líbí druhým a dával ke společnému užívání, co sám vlastní. Nemáme v našem jazyce slovo, které by přesně vyjadřovalo latinský termín *benignitas*, protože slovo laskavost či dobrotivost v běžném užívání má význam blahovolenosti či příjemnosti. A tato forma mírnosti spočívá v tom, že člověk rád, tudíž srdečně s radostí, dělá potěšení druhým, aniž by zakoušel nevraživost, kterou naopak musí překonávat ten, kdo má laskavost pouze jako přirozený dar a ne jako plod Ducha Svatého.

V. Článek

Plod velkomyslnosti

Velkomyslnost, nebo-li schopnost srdce pojmout větší souvislosti, chrání, aby člověk nepropadl nudě a netrpělivosti, anebo prodloužené mrzutosti a svízeli, v níž se může ocitnout při konání dobra nebo při snášení nějakého zla; nevyplývá však z velikosti našich podniků nebo z jejich zvláštních okolností. Velkomyslnost například způsobí, že na konci třetí probace jsme horlivější než na počátku noviciátu. Naše mysl jednoduše neotupí a žije z nadšení.

VI. Článek *Plod víry*

Víra jako plod Ducha Svatého působí jistou snadnost v tom, co mají věřit všichni věřící. Je pevným přílnutím k těmto pravdám, jistotou ohledně těchto pravd, aniž bychom zakoušeli odpory, pochybnosti, temnoty a nevrlost, které přirozeně můžeme mít při pohledu na všechny obtíže ve věcech víry.

Kvůli tomu je nutné, aby byl ve vůli zakořeněný zbožný afekt, který naklání mysl přijmout bez váhání spolehlivé pravdy, jež jsou nám předkládány.

Jelikož Židé neměli tento zbožný afekt, přestože byli přesvědčováni zázraky našeho Pána, nechtěli v něho uvěřit, neboť jejich rozum byl zatemněn a zaslepen zlobou jejich vůle.

Nuže, co se přihodilo Židům skrze podstatu víry, může se přihodit i nám skrze to, co se vztahuje k dokonalosti víry, totiž skrze to, co se týká oněch pravd, jež mohou zdokonalit naši víru a jež jsou právě následkem toho, v co věříme. Například je nám hlášáno, a my tomu věříme, že náš Pán je zároveň Bůh i člověk. Jestliže na základě tohoto předpokladu nedokážeme dojít k závěru, že ho musíme milovat nade všechny věci, navštěvovat ho často v Nejsvětější svátosti, připravovat se k Jeho přijetí a poznat, že to vše je naše hlavní povinnost a zásadní potřeba, pak nejsme důslední; a praktické uplatňování naší vůle nesouhlasí s vírou v naší mysli. Pokud však tato harmonie existuje, každý den budeme růst ve víře v tajemství našeho Pána. Ale naše nectnosti¹⁰¹ mají bohužel sklon udusit tento zbožný afekt, který je tak nutný pro dosažení dokonalosti víry. Kdybychom měli dobrou vůli, Bohu opravdu oddanou, měli bychom pronikavou a dokonalou víru.

Někdo chápe v této oblasti slovo *fides*¹⁰² jako věrnost: stálost v dodržování příslibů učiněných Bohu. Jiní se ale

---

¹⁰¹ Varianta: neřesti.

¹⁰² [víra].

domnívají, že je snadné dávat víru věcem lidským, aniž by člověk propadal nedůvěře, podezřením a nerozvážným úsudkům.

VII. Článek

Plody skromnosti, ukázněnosti a čistoty

Pojem *skromnosti* je dosti známý, protože jde o ctnost dennodenně vydobívanou. Ta usměrňuje všechny pohyby těla, gesta a slova. Nakolik je plodem Ducha Svatého, nabízí tytéž účinky bez námahy a téměř přirozeně; a kromě toho všem vnitřním hnutím ducha dává vyrovnanost odpovídající Boží přítomnosti.

Náš duch je lehký a neklidný, je stále v těkavém pohybu, ochotný kamkoliv se přiklonit a přilnout k jakémukoliv druhu předmětů, tudíž pořád se rozptylovat. Skromnost jej brzdí, usměrňuje, vkládá do duše hluboký pokoj: nezbytnou podmínku, aby byla příbytkem a královstvím Boha. Z toho vysvítá, že dar přítomnosti Pána jde v patách plodu skromnosti. Ta je před Boží přítomností tím, čím byla rosa pro manu. Boží přítomnost je úchvatné světlo, v němž duše vidí samu sebe tváří v tvář Bohu; dospěje k tomu, že odhalí všechny své vnitřní prázdnoty a vše, co se v ní odehrává, a to s větší jasností než s jakou vidíme barvy během odpoledne.

Skromnost je pro nás bytostně nutná, protože i jen jediný úkon neskromnosti, byť se zdá maličkostí, má intenzivní důsledky a je znakem málo řeholního ducha.

Ctnosti ukázněnosti a čistoty se vztahují k tělesným potěšením tak, že potlačují hnutí nedovolená a dovolená usměrňují. První brzdí nezřízený sklon k pití a jídlu, a zabraňuje v přehánění, což se stane velmi snadno. Čistota naopak umírňuje nebo zcela odnímá užívání tělesných rozkoší.

Právě tyto dvě ctnosti, nakolik jsou plody Ducha Svatého, dokáží tak osvobodit duši od tělesné lásky, že už necítí její vzpoury, protože ji bez obtíží umí udržovat v patřičné podřízenosti.

Obsah

Hluboká důvěra v pohyb života – tvořivá přítomnost živého Boha	<u>5</u>
První princip: Pohled na život v celku	<u>10</u>
První kapitola: <i>Pouze Bůh nás může učinit šťastnými</i>	<u>10</u>
Druhá kapitola: <i>Naše štěstí závisí na dokonalé odevzdanosti Bohu, jenž jediný musí vládnout v našem srdci</i>	<u>13</u>
Druhý princip: O dokonalosti lze uvažovat všeobecně nebo v jednotlivostech	<u>15</u>
<i>První část: Dokonalost všeobecně</i>	
První kapitola: <i>První úkon duše, která usiluje o dokonalost</i>	<u>15</u>
Druhá kapitola: <i>Hlavní prostředky k dokonalosti</i>	<u>21</u>
Třetí kapitola: <i>Cvičení ve ctnostech potřebnějších k dokonalosti</i>	<u>23</u>

<i>Druhá část:</i>	
<i>Dokonalost vlastní Továryštvu Ježíšovu</i>	
První kapitola: <i>V čem spočívá dokonalost vlastní Továryštvu Ježíšovu</i>	31
Druhá kapitola: <i>Různé dispozice řeholníků k dokonalosti</i>	34
Třetí kapitola: <i>Důvody, jež nás zavazují starat se o svou dokonalost</i>	36
Čtvrtá kapitola: <i>Prostředky dokonalosti vlastní našemu Továryštvu</i>	38
Pátá kapitola: <i>Horlivost o spásu a dokonalost bližního</i>	41
Šestá kapitola: <i>Různé rady, návrhy a doporučení</i>	44
Třetí princip: Čistota a bdělost srdce	60
<i>První část: Čistota srdce</i>	
První kapitola: <i>Její povaha a vlastnosti</i>	60
Druhá kapitola: <i>Od jakých věcí musíme očistit srdce</i>	64
Třetí kapitola: <i>Je nutno pečovat o čistotu srdce během činnosti</i>	78
Čtvrtá kapitola: <i>Příčiny, jež kazí srdce zevnitř</i>	80
Pátá kapitola: <i>Příčiny, jež kazí srdce zvnějšku</i>	83
<i>Druhá část: Péče o srdce</i>	
První kapitola: <i>Její povaha</i>	86
Druhá kapitola: <i>O potřebě bdělosti nad srdcem</i>	90
Čtvrtý princip: Poddajnost vedení Ducha Svatého	97
První kapitola: <i>Povaha poddajnosti Duchu Svatému, který si nás vede</i>	97
Druhá kapitola: <i>Důvody, jež nás vedou k této poddajnosti</i>	102

Třetí kapitola: <i>Dary Ducha Svatého – všeobecně</i>	109
Čtvrtá kapitola: <i>Jednotlivé dary Ducha Svatého</i>	116
Pátá kapitola: <i>Plody Ducha Svatého</i>	153
Šestá kapitola: <i>Překážky, jež klade dábel do cesty při ochotě dát se vést Duchem Svatým</i>	160
Pátý princip: Usebranost vnitřního života	167
První kapitola: <i>Povaha a příčina vnitřního života</i>	167
Druhá kapitola: <i>Důvody, jež nás vedou k vnitřnímu životu</i>	170
Třetí kapitola: <i>Úkony vnitřního života</i>	177
Čtvrtá kapitola: <i>Rady pro vnitřní život</i>	184
Šestý princip: Spojení s naším Pánem se dosáhne poznáním Jeho lásky a následováním	189
<i>První část: Poznání našeho Pána</i>	
První kapitola: <i>Tajemství Bohočlověka</i>	189
Druhá kapitola: <i>Vlastnosti Bohočlověka</i>	193
Třetí kapitola: <i>Různé životní stavy Ježíše Krista</i>	201
Čtvrtá kapitola: <i>Nejsvětější Panna Maria</i>	208
<i>Druhá část: Lásky k našemu Pánu</i>	
První kapitola: <i>Důvody, proč milovat a uctívat našeho Pána pro Něho samého</i>	212
Druhá kapitola: <i>Praxe této božské lásky</i>	216
Třetí kapitola: <i>Důvody, proč milovat našeho Pána v Nejsvětější svátosti oltářní</i>	223
<i>Třetí část: Napodobování našeho Pána</i>	
První kapitola: <i>Důvody k následování našeho Pána</i>	233
Druhá kapitola: <i>Napodobovat našeho Pána v nelpění na žádném tvorů</i>	235
Třetí kapitola: <i>Následovat našeho Pána v Jeho chudobě</i>	236

Čtvrtá kapitola: <i>Následovat našeho Pána v Jeho čistotě</i>	238
Pátá kapitola: <i>Napodobovat našeho Pána v Jeho poslušnosti</i>	241
Šestá kapitola: <i>Napodobovat našeho Pána v Jeho pokoře</i>	243
Sedmá kapitola: <i>Následovat našeho Pána v Jeho vnitřním životě</i>	245
Osmý kapitola: <i>Jak je nám k dokonalosti potřebné tajemství Vtělení</i>	246
Devátá kapitola: <i>Praxe, jak uctívat trvalým způsobem Vtělené Slovo, nejsvětější Pannu a sv. Josefa</i>	247
Sedmý princip: Řád a stupně duchovního života	249
<i>První část: Muž modlitby</i>	
První kapitola: <i>Modlitba všeobecně</i>	249
Druhá kapitola: <i>Meditace</i>	252
Třetí kapitola: <i>Vroucí modlitba</i>	253
<i>Druhá část: Pojednání o mentální modlitbě podle třech stavů duchovního života</i>	
První kapitola: <i>Rady o meditaci pro začátečníky</i>	253
Druhá kapitola: <i>Rady k vroucí modlitbě pro pokročilé duše</i>	263
Třetí kapitola: <i>Rady k modlitbě klidu nebo k Boží přítomnosti pro pokročilejší duše</i>	270
Čtvrtá kapitola: <i>Rady ke kontemplaci pro pokročilejší duše</i>	286
Dodatek	311
První kapitola: <i>O dokonalosti všeobecně</i>	311
Druhá kapitola: <i>Čistota srdce</i>	314
Třetí kapitola: <i>V čem spočívá věrně sloužit Pánu</i>	315
Čtvrtá kapitola: <i>Důležité rady pro duchovní pokrok</i>	316

Pátá kapitola: <i>Pokora</i>	317
Šestá kapitola: <i>Svatá prostota</i>	318
Sedmá kapitola: <i>Různé třídy řeholníků, a co se stává předsudkem v některých dobrých komunitách</i>	319
Osmá kapitola: <i>Duch Továřstva Ježíšova</i>	321
Devátá kapitola: <i>Boží království v duších</i>	325
Obrazová příloha	332

Louis Lallemand
Spiritualita srdce
Duchovní učení

Z francouzského originálu
La vie et la doctrine spirituelle
přeložil Josef Koláček
Odpovědná redaktorka
Luisa Karczubová
Návrh obálky a sazbu písmem
Baskerville Ten OT zhotovil Tomáš Ježek
Vydalo nakladatelství Centra Aletti
Refugium Velehrad-Roma s.r.o.,
Křížkovského 4, 772 01 Olomouc
e-mail: refugium@refugium.cz
www.refugium.cz
jako svou 245. publikaci

Vydání první
Olomouc 2016

cena 149 Kč (včetně DPH)